

Kişinin Vücut Bütünlüğü Dokunulmazlığı / 19-02-2014

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

2013/621 E.

2014/122 K.

“İçtihat Metni”

MAHKEMESİ : Yargıtay 2. Hukuk Dairesi (İlk Derece)

TARİHİ : 22/03/2013

NUMARASI : 2011/5-2013/1

Taraflar arasındaki tazminat davasının yapılan incelemesi sonucunda ilk derece mahkemesi sıfatıyla Yargıtay 2. Hukuk Dairesince;

“İstek: Davacı, dava dilekçesinde; Manisa 2. Ağır Ceza Mahkemesince aleyhine verilen bir kararı temyiz etmek üzere başvurduğunda mahkeme başkanı O... A..'nın 20.12.2010 tarihli temyiz başvuru dilekçesini kabul etmediği gibi, şahsına hakaret ederek fiili saldırıda bulunduğunu, aynı gün hakkında bir tutanak tanzim ederek Manisa Cumhuriyet savcılığına gönderdiğini, 23.12.2010 tarihli ve 2010/427 muhabere no.lu bu tutanak ve üst yazıda; “adliyede çok sayıda davaların tarafı olduğumu, Adalet Bakanlığının ihbarı üzerine bir kısım hakim ve savcılar hakkında iftira suçundan hakkımda İzmir’de kamu davası açıldığını, çok sayıda dava ve şikayetlerimin bulunması sebebiyle bu hususların araştırılması ve vesayeti gerektiren bir durumumun bulunup bulunmadığı yönünden değerlendirilmemi

talep ettiğini”, bu yazıyı alan Manisa Cumhuriyet savcısı (E.. K..)’ın ise; 2010/5815 sayılı davaname ile: “vesayet altına alınması için” Manisa Sulh Hukuk Mahkemesinde dava açtığını, savcı E.. K..’ın; tarafı olduğu sulh hukuk mahkemesindeki otuz dört, asliye hukuk mahkemesindeki on iki adet davanın numaralarını ve hakkındaki 156 adet kişisel veriyi hukuk dışı yollardan yasaya aykırı olarak ele geçirdiğini ve hazırladığı davaname ekine “delil” olarak koyduğunu; Manisa sulh hukuk hakimi Z.. G..’ün ise; Cumhuriyet savcısı E.. K..’ın hazırladığı davanameyi mahkemesinin 2010/1442 esasına kaydettiğini, hakkında bu suretle “vasi tayinine” ilişkin davanın açılıp yürütüldüğünü; vasi tayini davasını yürüten sulh mahkemesi hakimi Z.. G..’e, hakkında daha önce aynı iddialarla Manisa 1. Sulh Hukuk Mahkemesinde 2008/685 esas numaralı “vasi tayini” davası açıldığını, o davada vesayeti gerektiren bir hali bulunmadığının tespit edildiğini ve davanın reddedildiğini ifade ettiği halde, hakim Z.. G..’ün bu taleplerini ve itirazlarını dikkate almayarak sağlık kurulu raporu için kendisinin hastaneye sevki yönünde karar aldığını, hakkında “vasi tayini” için açılan davanın, hukuka, Anayasa’ya İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine aykırı olduğunu, rızası olmaksızın rapor için hastaneye zorla gönderilemeyeceğini, bu sebeple hastaneye gitmeyi reddettiğini bildirdiğini ve sevki yönünde alınmış olan ara kararından dönülmesini talep ettiği halde, hakim Z.. G..’ün “itiraza ve karşı koymama bakılmaksızın, gerektiğinde muayene sonrasına kadar özgürlüğümün geçici olarak sınırlandırılması suretiyle bulunduğum adresten zorla alınıp Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesine götürülerek sağlık kurulu raporumun aldırılması” yönünde kolluğa 29.4.2011 tarihinde yazılı emir verdiğini, bu talimat gereğince, 6.6.2011 günü kolluk görevlileri A.. D... ve Ş... D... tarafından “göz altına” alınıp özgürlüğü kısıtlanarak bir sokak serserisi ve uyuşturucu bağımlısıymış veya sapıkmış gibi zorla hastaneye götürüldüğünü, vesayet davasına bakan mahkemenin rapor aldırılması için de olsa “özgürlüğünü geçici olara kısıtlamak suretiyle” hastaneye zorla sevk etme yetkisi olmadığını, hakim

Z.. G..'ün bu uygulamasının açıkça Anayasal güvence altında olan kişi dokunulmazlığına, maddi ve manevi bütünlüğüne müdahale oluşturduğunu, hiç kimsenin yasada gösterilen haller dışında özgürlüğünden geçici de olsa yoksun bırakılamayacağını ileri sürerek; Manisa Cumhuriyet savcısı E.. K..'ın, Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı'nın ihbarını esas alıp, vesayeti gerektiren bir durumu bulunmadığı halde hakkında "davaname" tanzim etmek ve ekine kendisi hakkında hukuk dışı yollardan elde ettiği toplam 156 adet kişisel veriyi "delil" olarak koymak suretiyle kanuna aykırı işlem yaptığını, Manisa 1. Sulh Hukuk Mahkemesi Hakimi Z.. G..'ün ise, hakkında açılan 2010/1442 esas numaralı "vasi tayini" davasını kanuna aykırı olarak re'sen yürütmüş olması ve bu dava sırasında kişi dokunulmazlığını, maddi ve manevi bütünlüğünü ve özgürlüğünü ihlal edici işlemlerde bulunmak suretiyle açıkça kanuna aykırı işlem yapmış olmasından dolayı; kişilik hakları zedelendiğinden bahisle Devlet'ten 15.000. TL. manevi tazminat talep etmiş; ön inceleme duruşmasında; talep ettiği tazminat miktarının 7.500.TL.'sının Cumhuriyet savcısı E.. K..'ın işlemleri, 7.500. TL.'sının da Hakim Z.. G..'ün yargılama faaliyeti sebebiyle olduğunu açıklamıştır.

Cevap: Davalı Hazine vekili, süresi içinde davaya cevap vermiş, 01.12.2011 tarihli cevap dilekçesinde; Hukuk Muhakemeleri Kanununun 46'ncı maddesindeki sorumluluk sebeplerinin mevcut olmadığını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

Dava, davacı hakkında "davaname" tanzim etmek suretiyle işlem yapan Cumhuriyet savcısı E.. K..'a ve vesayet davasına bakan Hakim Z.. G..'e yasa gereği ihbar edilmiş; ihbara rağmen Cumhuriyet savcısı davaya müdahale isteğinde bulunmamış, hakim Z.. G..; davaya davalı Hazine yanında fer'i müdahale talebinde bulunmuş, adı geçenin müdahale talebi, davalı tarafla rücu ilişkisi içinde olduğundan kabul edilmiştir.

Davacı Hakkında Yapılan İşlemler ve Yargılama Süreci:

Dava dilekçesi ekinde sunulan, tazminat isteminin dayandırıldığı belgeler ve davacı hakkındaki "vasi tayini" davasına ilişkin Manisa 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1442

esas sayılı dosyası incelenmiş, davacının gösterdiği deliller toplanmıştır.

Davacı; dilekçesinde Yasadaki hukuki sorumluluk sebeplerinden hangisine dayandığını göstermemiştir. Ancak dava dilekçesinde; Cumhuriyet savcısının, vesayet altına alınması için "davaname" tanzim etmek ve bunun ekine kendisiyle ilgili 156 adet kişisel veriyi delil olarak koymak suretiyle kanuna aykırı işlem yaptığını; sulh hukuk mahkemesi hakiminin de, kendiliğinden (re'sen) vesayet davasını yürütmek, daha önce aynı iddialarla hakkında açılan davanın reddedildiğini ve vesayeti gerektiren bir durumunun bulunmadığının o davada tespit edildiğini ileri sürdüğü halde, bu itirazlarını kale almayarak, rızası dışında ruhsal muayeneye tabi tutmak, bunun için özgürlüğünü geçici olarak kısıtlamak suretiyle, özel hayatına, maddi ve manevi bütünlüğüne müdahale teşkil eden işlemde bulunduğunu, bu şekilde kanuna aykırı davrandığını ileri sürdüğüne ve diğer sorumluluk sebepleri iddia edilmediğine göre; tazminat talebinin; " farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olmasına" ilişkin sorumluluk sebebine (HMK. m. 46/1-c) dayandığı kabul edilmiştir. O halde; davanın konusunu, Cumhuriyet savcısının dava ile ilgili yaptığı işlem ve sulh mahkemesi hakiminin yargılama faaliyetine ilişkin işlemlerinde kanuna aykırılık bulunup bulunmadığının tespiti oluşturmaktadır.

Davacı, daha sonradan 5.11.2012 günü verdiği dilekçesi ile Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdür Yardımcısı B.. B..'dan, 27.12.2012 günü verdiği dilekçesi ile Manisa 2. Ağır Ceza Mahkemesi başkanı Orhan Akartuna'dan, 8.2.2013 günü verdiği dilekçesi ile de Manisa Cumhuriyet Başsavcı vekili F.. A..'dan da "bunların yaptıkları işlemler" sebebiyle de ayrıca tazminat isteğini belirterek, bu kişilere de davanın ihbar edilmesini istemiştir. Ancak, bu kişilerin faaliyet ve işlemleri davanın mevzuna dahil olmadığından, adı geçen şahıslara davanın ihbar edilmesi yönündeki davacının talebi yerinde görülmemiştir.

Yukarıda açıklandığı gibi, davacı hakkında davaname tanzim

ederek vesayet altına alınmasıyla ilgili yargılama sürecini başlatan Cumhuriyet savcısının dava ile ilgili yaptığı işlem ve vesayet davasını kendiliğinden yürüten hakimin vesayet davasındaki yargılama faaliyeti davanın konusunu oluşturmaktadır. Bu işlemlerde, başka anlam verilemeyecek veya başka şekilde yorumlanamayacak derecede açık ve kesin olan kanun hükmüne aykırı işlem tesis edilip edilmediği tespit edilecektir. Bunun için davacı hakkında hangi işlemlerin yapıldığı bilinmelidir. Davacı hakkında yapılan işlemler sırasıyla aşağıdaki paragraflarda maddeler halinde tespit edilmiştir.

1- Manisa 2. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, davacı hakkında 20.12.2010 tarihli tutanağı düzenlemiştir. Bu tutanakta: Başkan ile davacı arasında aynı gün cereyan eden hadise anlatılmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, bu tutanağı ekleyerek, davacı hakkında Cumhuriyet Savcılığına 23.12.2010 tarihli yazıyı yazmıştır. Bu yazıda; “davacının adliyedeki hakim ve savcılara karşı sık sık tutanaktakine benzer davranışlarda bulunduğu, adliyede çok sayıda “taraf” olduğu davaların bulunduğu, Adalet Bakanlığının ihbarı üzerine bir kısım hakim ve savcılara iftira suçundan davacı hakkında açılmış İzmir Ağır Ceza Mahkemesinde görülen kamu davasının mevcut olduğuna” değinildikten sonra; tutanaktaki olayla ilgili olarak “yasal gereğinin takdir ve ifası” istenmiş, bununla birlikte “çok sayıda davanın tarafı bulunması sebebiyle davacının vesayet yönünden değerlendirilmesi için konunun vesayet makamına ihbar edilmesi lüzumu da” bildirilmiştir.

2- Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı, soruşturma ve gereği için aynı yer Cumhuriyet savcısı E.. K..'a evrakı tevzi etmiştir. Adı geçen Cumhuriyet savcısı, davacı hakkında bir yandan 20.12.2010 tarihli tutanaktaki olayla ilgili olarak 2010/14693 numara ile cezai yönden soruşturma başlatmış, diğer yandan da davacının “vesayeti müstelzim bir durumunun bulunup bulunmadığının araştırılması, vesayeti gerektiren bir hali mevcutsa vesayet altına alınması” talebini ihtiva eden 28.12.2010 tarihli 2010/5815 esas no.lu “davanameyi”

düzenleyerek aynı yer Sulh Hukuk Mahkemesine göndermiştir. Davanamede, UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi)'den yapılan sorgulamada; davacının, "müşteki", "müşteki-şüpheli" ve "şüpheli" sıfatlarıyla yer aldığı 42 adet soruşturma evrakının, Asliye hukuk ve Sulh hukuk mahkemelerinde davacının "tarafı" olduğu 34 adet davanın, 11 adet de değişik işin mevcut olduğuna değinildiği, bunların soruşturma evrak ve dosya numaralarının davaname ekine "delil" olarak konulduğu görülmektedir.

3- Davaname, "vesayet davalarına" bakmakla görevli Manisa 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2010/1442 esasına kaydedilmiştir. Manisa 2. Sulh Hukuk Mahkemesi hakimi Figen Eren (28262); davacı ile arasında "manevi tazminat davası" bulunduğunu gerekçe göstererek davadan çekilmiş, çekilme talebi, mercice yerinde görülerek kabul edilmiş, davaya bakmak üzere o yerde aynı yetkiye sahip (1. Sulh Hukuk Mahkemesi Hakimi) Z.. G.. (29256), Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanının 11.01.2011 tarihli yazısıyla görevlendirilmiştir.

4-Hakim Z.. G..; davacıyı 22.2.2011 tarihli duruşmaya davet etmiş, hakkında tanzim edilen "davaname" duruşma günüyle birlikte, usulüne uygun olarak 24.1.2011 tarihinde davacıya tebliğ edildiği halde, davacı çağrıldığı duruşmaya gelmemiş, herhangi bir özür de bildirmemiştir.

Davacı, 22.2.2011 tarihli duruşmaya gelmemekle birlikte; hakkındaki iddialara yazılı olarak cevap vermiştir. 1.2.2011 tarihli cevabında; "Cumhuriyet savcısının hakkında vesayet davası açma yetkisinin bulunmadığını, dava hakkının Anayasal bir hak olduğunu, bu hakkın kullanılmasının, vesayeti gerektirmediğini, Cumhuriyet savcısının sırf dava hakkını kullandığı için vesayet altına alınması yönünde dava açmasının açıkça hukuka aykırı bir işlem olduğunu, "dava hakkını kullandı" diye hiçbir kimsenin medeni haklarını kullanmasının elinden alınamayacağını, bu sebeple davayı kabul etmediğini; ayrıca daha önce, sırf hakim ve savcılarını şikayet etmiş olması sebebiyle Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdür Yardımcısı (B.. B..) 'nın 7.4.2008 tarihli ihbarı üzerine yine Manisa Cumhuriyet savcılığı tarafından 5.5.2008 tarihinde "vesayet

altına alınması" talebiyle sulh mahkemesine başvurulduğunu, Manisa 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2008/658 esas numarası ile görülen davada "vesayeti gerektiren bir halinin bulunmadığının" sağlık kurulu raporu ile tespit edildiğini ve vesayet davasının 13.8.2008 tarihinde reddedildiğini, kararın Yargıtay'ca 14.5.2009 tarihinde onandığını; sözü edilen dava ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurduğunu" ileri sürmüş; hakkında hukuka aykırı olarak açılan vesayet davasının öncelikle reddini istemiş, Manisa 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2008/658 esas sayılı davasıyla bu davanın birleştirilmesini talep etmiştir. Davacı, bu dilekçesi ekinde; hakkında daha önce alınmış olan Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi sağlık kurulunun 15.9.2008, 23.6.2008, 2.7.2007 ve 4.7.2008 tarihli raporlarını, 2008/658 esas sayılı davanın reddine ilişkin kararı, bu kararın onanmasına ilişkin Yargıtay kararını, AİHM'ne yaptığı başvurulara ilişkin belgeleri sunmuştur.

5- Hakim Z.. G..; 22.02.2011 tarihli ilk duruşmada; davacının " davanın 2008/658 esas sayılı dava ile birleştirilmesi yönündeki" talebini, sözü edilen davanın sonuçlandığı ve kararın kesinleştiği gerekçesiyle reddetmiş; davacının, "duruşmaya gelmediği takdirde zorla getirileceği" açıklamasıyla yeniden davet edilmesi yönünde ara kararı almış, duruşmayı bu sebeple 17.3.2011 gününe ertelemiş, bu ara kararı gereğince davacıya; "duruşmaya gelmediği takdirde zorla getirtileceği ve zorla getirtme kararı verileceği" açıklamasını ihtiva eden çağrı davetiyesi tebliğ edilmiş; davacı 17.3.2011 tarihli duruşmaya gelmiş, daha önce vermiş olduğu cevap dilekçesindeki iddiaları tekrar etmiş, "... vesayeti gerektiren herhangi bir halinin bulunmadığını.." belirterek "...herhangi bir sağlık kuruluşuna gitmeyi ve yeni rapor alınmasını istemediğini..." ifade etmiş, hatta "bu mahkemenin re'sen rızası hilafına kendisini hastaneye sevk etme yetkisi bulunmadığını, kendiliğinden de hastaneye başvurmayacağını" bildirmiştir.

6- Hakim Z.. G..; 17.3.2011 tarihli oturumda davacıyı "fiziksel ve ruhsal herhangi bir rahatsızlığı bulunup

bulunmadığının ve vesayet altına alınmasının gerekip gerekmediği hususlarının sağlık kurulu raporu ile tespiti için” Hastaneye yeniden sevkinin sağlanarak rapor alınması için Emniyet Müdürlüğüne yazı yazılmasına karar vermiştir. Sevk yazısına, davacı hakkında daha önce düzenlenmiş olan sağlık kurulu raporlarının eklenmesini de ara kararında belirtmiştir.

7- Davacı, hakimin yazısına rağmen Emniyet yetkililerine “rızası olmaksızın tıbbi muayeneye tabi tutulamayacağını, mahkemenin zorla hastaneye gönderemeyeceğini” belirterek hastaneye gitmekten kaçınmış, bu husus emniyet görevlilerince 23.3.2011 tarihinde tutanakla tespit edilip, mahkemeye bildirilmiştir. Bunun üzerine hakim Z.. G..; 29.4.2011 tarihinde; davacının rızasıyla hastaneye gitmekten ve yeniden muayene olmaktan kaçındığını belirterek “itiraz ve karşı koymasına bakılmaksızın, gerektiğinde muayene sonrasına kadar özgürlüğü geçici olarak sınırlandırılmak suretiyle” adresinden kollukça alınıp hastaneye götürülmesi ve “akli durumu hakkında sağlık kurulu raporu” alınması için kolluğa yazılı emir vermiştir. Hakimin bu emri üzerine kolluk görevlileri, 10.5.2011, 16.5.2011, 17.5.2011 tarihlerinde üç kez adresine gitmiş, davacıyı adreste bulamamış, 20.5.2011 günü de davacı kolluğa “gelmeyeceğini” beyan etmiştir. Bunun üzerine davacı, kolluk görevlileri tarafından 6.6.2011 günü evinden zorla (özgürlüğü kısıtlanmak suretiyle) alınarak Hastaneye götürülmüş ve aynı gün poliklinikte muayene edilerek hakkında 6.6.2011 tarihli 12054 sayılı sağlık kurulu raporu tanzim edilmiştir. Bu raporda davacının “akli durumu itibarıyla vesayeti gerektiren bir halinin bulunmadığı” bildirilmiştir.

8- Vesayet davası, yukarıda sözü edilen sağlık kurulu raporuna dayanılarak 21.6.2011 günü verilen kararla reddedilmiş, karar yasal temyiz süresinin başvurusuz geçirilmesiyle 14.7.2011 tarihinde kesinleşmiştir.

Hukuksal Dayanak:

1- Anayasanın 17. maddesine göre;

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda

yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...”

1. maddesine göre; “Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Şekil ve şartları kanunda gösterilen haller dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz...”
2. maddeye göre de; “Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Bu hak, ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı kanunla hakim kararı ile veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri ile kısıtlanabilir...”

2- Türk Medeni Kanununun 405. maddesinin (1.) fıkrasına göre;

“Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır.” Aynı maddenin (2. fıkrasına göre ise, “Görevlerini yaparlarken, vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.”

Davacı; Cumhuriyet savcısının kanunda açıkça öngörülen hallerde hukuk davası açacağını, savcının kamu adına bir vatandaşın vesayet altına alınmasını isteyemeyeceğini, Cumhuriyet savcısı E.. K..’ın, kendisi hakkında vesayet altına alınması talebiyle “davaname” tanzim etmesinin ve bunun ekine kendisiyle ilgili 156 adet kişisel veriyi delil olarak koymasının açıkça kanuna aykırı olduğunu

ileri sürmektedir.

Kuşkusuz Cumhuriyet savcısı, ancak kanunda açıkça öngörülen hallerde hukuk davası açar veya açılmış olan hukuk davasında yer alır. Cumhuriyet savcısının, davacının vesayet altına alınmasının gerekip gerekmediği hususunu yetkili vesayet makamına bildirmesi, bir dava niteliğinde değildir. Türk Medeni Kanununun 405. maddesinin (2.) fıkrası; “Görevlerini yaparlarken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen, idari makamlara, noterlere ve mahkemelere, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorunluluğunu” yüklemiştir. Cumhuriyet savcısının, davacının vesayet altına alınmasının gerekip gerekmediği hususunu vesayet makamı önüne götürmesi, kamu adına bir hukuk davası açma işlemi değil, vesayet makamının harekete geçmesini sağlamaya yönelik Türk Medeni Kanununun 405/2. maddesindeki bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi niteliğindedir. Bu bildirim, Cumhuriyet savcısının hukuk davası açması hali için uygulanan “davaname” tanzimi şeklinde yapılmış olması, yapılan işlemi “dava” haline getirmez ve bildirim (ihbar) olmaktan çıkarmaz. Davacı ile Ağır Ceza Mahkemesi başkanı arasında cereyan eden hadiseye ilişkin tutulan tutanak ve başkanın bu tutanağa göre davacı hakkında “gereğinin takdir ve ifasını” istemiş olması (Paragraf 1) ve aynı yazıda davacının çok sayıda davanın tarafı olduğunu belirterek “vesayet yönünden de değerlendirilmesini” istemesi karşısında, Cumhuriyet savcısı, durumu yetkili vesayet makamına bildirmiştir. Bu bildirimi yaparken, davacının çok sayıda davanın ve soruşturmanın “tarafı” olması sebebiyle evrakının ekinde bu davalar ve soruşturma evraklarına ilişkin dosya numaraları bildirmiş olması, “kişisel veriye” hukuk dışı yollarla ulaşma değil, vesayet makamının konuya dikkatini çekmeye yönelik bir işlem niteliğindedir. Kaldı ki, davacının, çok sayıda netice alamayacağı davalar açarak adli makamları uğraştırması karşısında,

bu halinin, vesayeti müstelzim bir ruhsal hastalık türü olan "hak arama paranoyası"nın belirtisi olup olmadığı konusunda resmi makamları ciddi olarak şüpheye sevk ettiği de açıktır. Bu bakımdan Cumhuriyet savcısının, yetkili vesayet makamına durumu bildirmekten ibaret kalan işleminde kanuna aykırılık tespit edilememiştir Hâkimin, yargılama işlemlerine gelince;

Davacı, hakim Z. G.'ün, hakkında açılan 2010/1442 esas numaralı "vasi tayini" davasını kanuna aykırı olarak re'sen yürütmüş olması ve bu dava sırasında kişi dokunulmazlığını, maddi ve manevi bütünlüğünü ve özgürlüğünü ihlal edici işlemlerde bulunduğunu belirterek açıkça kanuna aykırı işlem yaptığını ileri sürmektedir.

Türk Yargı sistemine göre, hâkim kendiliğinden bir davayı inceleyip, uyuşmazlığı çözemez.(HUMK. m.72) Taraflarca ileri sürülmemiş bir delile de kendiliğinden başvuramaz. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak da hâkim tarafların istekleriyle bağlı tutulmuştur. (HUMK. m. 72, 75) Genel kural bu olmakla birlikte, kanunlarımızda hakimin re'sen başka bir ifade ile doğrudan doğruya araştırma yapabileceği hallere de yer verilmiştir. Türk Medeni Kanununun 405. maddesinde yer alan sebebe dayanan vesayete ilişkin davalar bunlardandır. Bu davalar re'sen yürütülür ve kendiliğinden araştırma ilkesi geçerlidir. İlgilin isteği olup olmadığına bakmaksızın hakim kendiliğinden gerekli gördüğü bütün delillere başvurabilir. Bunun sonucu olarak mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 72. (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 24.) maddesindeki "hakimin iki taraftan birinin talebi olmaksızın kendiliğinden bir davayı inceleyemeyeceğine ve karara bağlayamayacağına" ilişkin hüküm, aynı Kanunun 74'ncü maddesindeki "hakimim tarafların iddia ve müdafaalarıyla mukayyet olduğuna, ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremeyeceğine" ilişkin hüküm, vesayet işlerinde geçerli ve hakimi bağlayıcı kurallardır. O halde, hakimin

davayı re'sen yürütmüş olmasında kanuna aykırılık bulunmamaktadır.

Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama kararı, ancak bilirkişi raporu üzerine verilebilir. (TMK. m. 409) Yasa, böyle bir durumda bilirkişi incelemesini kişinin rızasına bağlamamış, hakime; kişinin rızası bulunup bulunmadığı aranmaksızın bu delile re'sen (kendiliğinden) başvurma yetkisi vermiştir. Davacının çok sayıda netice alamayacağı davalar açmasının ruhsal bir rahatsızlığa işaret edip etmediği, diğer bir ifade ile hak aramasının, vesayeti gerektiren bir "paranoya" aşamasına ulaşıp ulaşmadığı ancak ruhsal durumunun muayenesi ile tespit edilebilir. Usulün 275'nci maddesi ile sonraki maddelerinde bilirkişi incelemesine hakimın kendiliğinden karar vermesini yasak eden bir esas benimsenmiş değildir Evvelce davacının aynı sebeplerle muayenesinin yapılmış olması, şimdiki durumunun yeniden bilirkişi incelemesi ile tespitini de lüzumsuz kılmaz. Davacı, kendiliğinden muayene için hastaneye gitmeyeceğini, mahkemenin de rızası hilafına hastaneye sevk etme yetkisinin bulunmadığını ileri sürerek muayeneye gitmekten haklı bir sebep ileri sürmeksizin kaçındığına göre, vesayet mahkemesi hakiminin, davacıyı muayeneye kolluk görevlileri vasıtasıyla sevk etmek dışında bir seçeneği kalmamıştır. Davacının bu yolla rızası dışında ruhsal muayeneye tabi tutulması, özel hayatına müdahale niteliğinde ise de, bu müdahale yasal ve meşru bir sebebe dayanmaktadır. Bu bakımdan vesayet davasını yürüten hakimın yargılama faaliyetinde ve yaptığı işlemlerde hukuka aykırılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 46. maddesindeki sorumluluk hallerinin hiç birisi olayda gerçekleşmediğinden, davanın reddine karar verilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM: Yukarıda gösterilen sebeplerle;

1-Açılan davanın sübut bulmaması nedeniyle REDDİNE,

2-Alınması gereken 24.30 TL. ret harcının, peşin alınan harçtan mahsubu ile artan kısmın istek halinde davacıya iadesine,

3-Davalı Hazine, kendisini vekille temsil ettirdiğinden Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 10/3. maddesi nazara alınarak 2.640 TL. maktu vekalet ücretinin davacıdan alınıp davalıya verilmesine,

4-Hukuk Muhakemeleri Kanununun 49'ncü maddesi gereğince davacının takdiren 500 TL. disiplin para cezası cezalandırılmasına..."

Dair oybirliği ile verilen 22.3.2013 gün ve 2011/5-2013/1 sayılı kararın davacı tarafından temyiz edilmesi üzerine, kararın süresinde temyiz edildiğinin anlaşılmasından ve dosyadaki tüm kağıtların okunmasından sonra gereği düşünüldü:

Davacı, vesayet gerekmediği halde, Manisa C. Başsavcılığınca kendisi hakkında davaname ile kısıtlanması talebiyle dava açıldığını, Sulh Hukuk Mahkemesi'nce de zorla hastaneye sevk edilip rapor alındığını, bu suretle özgürlüğünün kısıtlandığını, kişi dokunulmazlığına, maddi ve manevi bütünlüğüne müdahale edildiğini ve bu eylemlerle kişilik haklarının zedelendiğini ileri sürerek, kanuna aykırı işlem yapılmış olmasından dolayı 15.000. TL. manevi tazminat talep etmiş; ön inceleme duruşmasında; talep ettiği tazminat miktarının 7.500.TL.'sının Cumhuriyet savcısı E.. K..'ın işlemleri, 7.500. TL.'sının da Hakim Z.. G..'ün yargılama faaliyeti sebebiyle olduğunu açıklamıştır.

Davalı vekili, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 46'ncı maddesindeki sorumluluk sebeplerinin mevcut olmadığını ileri sürerek, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece yukarıda başlık bölümüne alınan gerekçe ile davanın reddine karar verilmiştir.

Dava yargısal faaliyetten dolayı devlet aleyhine açılan tazminat davasıdır.

Davacı, C. Savcısı'nın davaname ile kısıtlama talebinde

bulunmasının, davaname ekinde kendisine ait kişisel verilerin kullanılmasının, zorla hastaneye sevk edilmesinin açıkça hukuka aykırı işlemler olduğunu ileri sürmektedir.

Davacının kısıtlanması talebinin dayanağı Türk Medeni Kanununun 405. maddesidir. Düzenlemeye göre; "Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır. Görevlerini yaparlarken, vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar." .

Öncelikle, Cumhuriyet savcısının kendisine bildirilen davacının vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumunun olup olmadığı yönündeki ihbarı vesayet makamına iletmesinde yasal zorunluluk bulunmaktadır(TMK m. 405/2). Cumhuriyet Savcısının vesayeti gerektiren durumun olup olmadığının tespiti için davaname düzenlemesi bu yönüyle mahkemeye bir bildirim niteliğinde olup, bilinen anlamda dava olmadığı açıktır. Öte yandan, TMK m. 405'den kaynaklanan vesayete ilişkin davalar resen yürütülen davalardır. Hakimin bu gibi davalarda resen delil toplaması esası geçerlidir. Kaldı ki, TMK m. 405 uyarınca davacının vesayeti gerektirir bir durumunun bulunup bulunmadığını belirleme açısından, resmi sağlık kurulu raporu almasında yasal zorunluluk bulunmaktadır(TMK m. 409/2). Bu nedenle, muhik bir sebep olmaksızın, rapor için hastaneye gitmekten imtina eden davacının kolluk marifetiyle hastaneye sevkinde usul ve yasaya aykırılık bulunmamaktadır. Davacının önceki yıllarda da benzer şekilde vesayeti gerektiren bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı yönünde araştırma yapılması, bu araştırmanın gerçekleşen yeni durumlar karşısında yeniden yapılmasına engel değildir.

Açıklanan bu nedenlerle Cumhuriyet Savcısının ve vesayet davasını yürüten Hakimin yargılama faaliyetinde hukuka aykırılık bulunmadığından ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 46. maddesindeki sorumluluk hallerinin hiç birisi oluşmadığından,

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararın onanması gerekir.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile 2. Hukuk Dairesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği kararın yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA, eksik kalan 0,90 TL temyiz ilam harcının temyiz edenden alınmasına, 6110 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 12. Maddesi ile 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'na eklenen 93/A-5 fıkrası ve 6217 sayılı Kanunun 30. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440 maddesi uyarınca tebliğden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 19.02.2014 gününde oy birliği ile karar verildi.